

23.10.2017

Asia/11

§ 927

Valtuutettu Elina Moision toivomusponsi Lauttasaaren kulttuuriympäristöstä ja täydennysrakentamisesta Helsingin uudessa yleiskaavassa

HEL 2016-012094 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 26.10.2016 hyväksymän toivomusponnen (Elina Moisio) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 31036024
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Moisio Elina toivomusponsi 7, Kvsto 26.10.2016 asia 5

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hyväksyessään 26.10.2016 Helsingin uuden yleiskaavan - Kaupunkikaavan kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen:

"Hyväksyessään yleiskaavan valtuusto edellyttää, että jatkosuunnittelussa turvataan Koillis-Lauttasaaren merkittävä kulttuuriympäristö maakuntakaavan mukaisesti ja että selvitetään pohjoisen Lauttasaaren täydennysrakentaminen toteutettavaksi siten, että alueen herkkää merenrantaluontoa kunnioitetaan ja merentäyttöjä vältetään. Erityisesti Lemissaaren arvokas luonto tulee säilyttää."(Elina Moisio)

23.10.2017

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan Khn on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Toivomusponnen johdosta on saatu kaupunkisuunnittelulautakunnan, kaupunginmuseon johtokunnan ja ympäristölautakunnan lausunnot.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että maakuntakaavan kulttuuriympäristöä koskeva Maakuntainventointikohteet on osoitettu yleiskaavan Kulttuuriympäristöt - teemakartalla ja yleiskaavaan liittyvässä Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt - raportissa. Yleiskaava määrää, että koko kaava-alueella suunnittelussa tulee ottaa huomioon maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt ja niiden ominaispiirteet sekä muinaismuistolain nojalla suojellut kohteet. Suunnittelussa on sovittava yhteen kaavassa osoitettu maankäyttö ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Yleiskaava määrää myös luontoarvojen säilyttämisestä ja paikallisen viheralueverkoston jatkuvuudesta. Kulttuuriympäristön ja luontoarvojen säilyttäminen otetaan huomioon asemakaavoituksessa maakuntakaavan ja yleiskaavan mukaisesti. Tarkemmat näitä kulttuuriympäristö- ja luontoarvoja koskevat selvitykset tehdään asemakaavoituksen yhteydessä.

Uudessa yleiskaavassa Lauttasaaren koillisosa on osoitettu keskusta-alueeksi (kantakaupunki C2), jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalveluiden sekä kaupunkikulttuurin alueena. Kaavaselostuksessa on visioitu Lauttasaaren yhdistyvän Länsiväylän bulevardin välityksellä osaksi kantakaupunkia. Yleiskaava mahdollistaa jonkin verran meritäyttöä Lemislahdessa. Suunnittelun yhteydessä otetaan huomioon kävelyolosuhteiden parantaminen Lauttasaarta kiertävällä rantareitillä, joka on mahdollista liittää osaksi Seurasaa-renselkää kiertävää reittiä.

Yhtenä suunnittelun lähtökohtana Lauttasaaren kulttuuriympäristön säilyttämisessä on maakuntakaavan Uudenmaan kulttuuriympäristöjen inventointiraportti (Uudenmaan liiton julkaisuja E 114-2012). Lauttasaaren kulttuuriympäristöä kuvataan raportissa seuraavasti: Lauttasaari on hyvin säilynyt ja yhtenäinen kerrostalovaltainen kaupunginosa, jonka rakentaminen alkoi jo 1930-luvulla ennen alueliitosta Helsinkiin. Suurin osa Lauttasaaren kerros- ja rivitaloista rakennettiin 1950-luvulla, mukaan lukien Lauttasaaren kirkko (1958) ja maamerkinä vesitorni (1959). Vanhempaa kerrostumaa edustavat Lauttasaaren kartano, jonka vanhempi päärakennus on 1700-luvun lopulta ja uudempi 1800-luvun alkupuolelta, sekä 1800-luvun loppupuolella saaren pohjoisosaan

23.10.2017

paikallisliikenteen höyryvenereitille rakennetut huvilat. Lauttasaaren vesitorni on purettu vuonna 2015.

Jatkosuunnittelua ohjaa myös yleiskaavan viheryhteysmerkintä, joka yhdistää Lauttasaaren eteläosan puistot Kotkavuorenpuistoon ja Lauttasaaren pohjoisosan rantoihin. Kotkavuori on tärkeä osa Lauttasaaren viherverkostoa.

Yleiskaavan viheryhteydet on osoitettu Lauttasaassa siten, että Lemislahden ranta-alueet ja Koillis-Lauttasaaren Kotkavuori liittyvät muihin Lauttasaaren puistoalueisiin. Yleiskaava edellyttää myös, että rannat suunnitellaan julkisina uusilla alueilla. Asemakaavasunnittelussa Lauttasaaren viher- ja virkistysverkostoa on mahdollista kehittää siten, että Lemislahden, rantojen ja Kotkavuoren alueen keskeiset arvot voidaan säilyttää.

Koillis-Lauttasaaren luontotiedot on kuvattu Helsingin luontotietojärjestelmässä, ja ne otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. Lauttasaaren Lemislahti on paikallisesti tärkeä lepakoalue ja Lemissaassa on arvokas metsäkohde. Kotkavuorella on arvokasta kallioaluetta ja muinaisranta-alueita, metsäarvoja sekä paikallisesti arvokasta linnustoa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 31036024
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Moision Elina toivomusponsi 7, Kvsto 26.10.2016 asia 5

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätöshistoria

Kaupunkisuunnittelulautakunta 28.02.2017 § 97

HEL 2016-012094 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle:

Maakuntakaavan kulttuuriympäristöä koskevan Maakuntainventoinnin kohteet on osoitettu Yleiskaavan Kulttuuriympäristöt - teemakartalla ja yleiskaavaan liittyvässä Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt - raportissa. Yleiskaava määrää, että koko kaava-alueella suunnittelussa tulee ottaa huomioon maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt ja niiden ominaispiirteet sekä muinaismuistolain nojalla suojellut kohteet. Suunnittelussa on sovittava yhteen kaavassa osoitettu maankäyttö ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Yleiskaava määrää myös luontoarvojen säilyttämisestä ja paikallisen viheralueverkoston jatkuvuudesta. Kulttuuriympäristön ja luontoarvojen säilyttäminen otetaan huomioon asemakaavoituksessa maakuntakaavan ja yleiskaavan mukaisesti. Tarkemmat näitä kulttuuriympäristö- ja luontoarvoja koskevat selvitykset tehdään asemakaavoituksen yhteydessä.

Uudessa yleiskaavassa Lauttasaaren koillisosa on osoitettu keskusta-alueeksi (kantakaupunki C2), jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalveluiden sekä kaupunkikulttuurin alueena. Kaavaselostuksessa on visioitu Lauttasaaren yhdistyvän Länsiväylän bulevardin välityksellä osaksi kantakaupunkia. Yleiskaava mahdollistaa jonkin verran meritäyttöä Lemislahdessa. Suunnittelun yhteydessä otetaan huomioon kävelyolosuhteiden parantaminen Lauttasaarta kiertävällä rantareitillä, joka on mahdollista liittää osaksi Seurasarenselkää kiertävää reittiä.

Yhtenä suunnittelun lähtökohtana Lauttasaaren kulttuuriympäristön säilyttämisessä on maakuntakaavan Uudenmaan kulttuuriympäristöjen inventointiraportti (Uudenmaan liiton julkaisuja E 114-2012). Lauttasaaren kulttuuriympäristöä kuvataan raportissa seuraavasti: Lauttasaari on hyvin säilynyt ja yhtenäinen kerrostalovaltainen kaupunginosa, jonka rakentaminen alkoi jo 1930-luvulla ennen alueliitosta Helsinkiin. Suurin osa Lauttasaaren kerros- ja rivitaloista rakennettiin 1950-luvulla, mukaan lukien Lauttasaaren kirkko (1958) ja maamerkinä vesitorni (1959). Vanhempaa kerrostumaa edustavat Lauttasaaren kartano, jonka vanhempi päärakennus on 1700-luvun lopulta ja uudempi 1800-luvun alkupuolelta, sekä 1800-luvun loppupuolella saaren pohjoisosaan paikallisliikenteen höyryvenereitille rakennetut huvilat. Lauttasaaren vesitorni on purettu vuonna 2015.

Jatkosuunnittelua ohjaa myös yleiskaavan viheryhteysmerkintä, joka yhdistää Lauttasaaren eteläosan puistot Kotkavuorenpuistoon ja Laut-

23.10.2017

tasaaren pohjoisosan rannat. Kotkavuori on tärkeä osa Lauttasaaren viherverkostoa.

Yleiskaavan viheryhteydet on osoitettu Lauttasaassa siten, että Lemislahden ranta-alueet ja Koillis-Lauttasaaren Kotkavuori liittyvät muihin Lauttasaaren puistoalueisiin. Yleiskaava edellyttää myös, että rannat suunnitellaan julkisina uusilla alueilla. Asemakaavasuunnittelussa Lauttasaaren viher- ja virkistysverkostoa on mahdollista kehittää siten, että Lemislahden, rantojen ja Kotkavuoren alueen keskeiset arvot voidaan säilyttää.

Koillis-Lauttasaaren luontotiedot on kuvattu Helsingin luontotietojärjestelmässä, ja ne otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. Lauttasaaren Lemislahti on paikallisesti tärkeä lepakoalue ja Lemissaassa on arvokas metsäkohde. Kotkavuorella on arvokasta kallioaluetta ja muinaisrantakivikko, metsäarvoja sekä paikallisesti arvokasta linnustoa.

14.02.2017 Pöydälle

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37209
raisa.kiljunen-siirola(a)hel.fi

Kaupunginmuseo Kulttuuriympäristöyksikkö 28.2.2017

HEL 2016-012094 T 00 00 03

Hyväksyessään yleiskaavan 26.10.2016 kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen: "Hyväksyessään yleiskaavan valtuusto edellyttää, että jatkosuunnittelussa turvataan Koillis-Lauttasaaren merkittävä kulttuuriympäristö maakuntakaavan mukaisesti ja että selvitetään pohjoisen Lauttasaaren täydennysrakentaminen toteutettavaksi siten, että alueen herkkää merenrantaluontoa kunnioitetaan ja meren täyttöjä vältetään. Erityisesti Lemissaaren arvokas luonto tulee säilyttää." (Elina Moisio) Kaupunginkanslia on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseota antamaan lausuntonsa edellä mainitusta kaupunginvaltuutettu Elina Moisio tekemästä toivomusponnosta. Kaupunginmuseo tarkastelee asiaa perustehtävänsä mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Kaupunginmuseo antoi 25.2.2015 lausuntonsa Helsingin yleiskaava 2050 luonnoksesta. Lausunnossaan kaupunginmuseo piti yleiskaavan esiin tuomia Helsingin vahvuuksia; historiallinen matala keskusta, merellisyys, matkustajalaivojen saapuminen suoraan kaupungin ytimeen sekä Keskuspuisto ja muut laajat viheraluekokonaisuudet oikeaksi osuvina ja kaupunkikulttuurin kannalta merkittävinä tekijöinä. Kaupunginmuseo halusi kuitenkin nostaa esiin sekä kantakaupungin että esikaupunkialueiden osalta kaupunkiympäristön laadun, joka on uhattuna, kun kaupunkia aletaan järjestelmällisesti tiivistää. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan kulttuuriympäristöt, rakennuskannan kerroksellisuus, rakennustaiteellisesti arvokkaat asuntoalueet, merelliset maisemat, puistot ja aukiot ovat niitä Helsingin tunnistettuja laatutekijöitä, joiden tulee olla lähtökohtana yleiskaavan ratkaisuihin päätettäessä. Tiivistäminen vaatii kullekin alueelle räätälöityjä ratkaisuja. Kaupunginmuseon johtokunta esitti 26.1.2016 Helsingin yleiskaava 2050 ehdotuksesta antamassaan lausunnossa koko kaava-alueen koskevaan määräystekstiin ”Yleiskaava-alue suunnitellaan kaikkialla toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys sekä terveellisyys ja turvallisuus, asumisen ja elinkeinoelämän tarpeet sekä palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen käyttäen hyväksi olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta.” lisäystä ”ympäristön arvot ja ominaispiirteet”, MRL:n hengen ja kirjaimen mukaisesti. Tätä lisäystä ei kuitenkaan tehty tarkistettuun ehdotukseen, joka kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.10.2016.

Lauttasaaren koillisosa on Helsingin yleiskaava 2050 mukaan pääosin kantakaupunkia C2, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalveluiden sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muutoksissa on varmistettava kantakaupungille ominaisen, toiminnallisesti monipuolisen ja sekoittuneen rakenteen säilyminen sekä liike- ja toimitilojen riittävä määrä. Käyttötarkoituksen muutosten yhteydessä tulee tehdä alueellinen tarkastelu. Aluetta kehitetään kestävien kulkumuotojen, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn, ehdoilla. Kaupunkibulevardeihin rajautuvilla alueilla korttelitehokkuus tulee olla pääsääntöisesti yli 1,8 ja keskeisten katujen varsilla kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Lisäksi koko kaava-alueen koskee määräys: ”Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on otettava oikeusvaikutteisina huomioon Kulttuuriympäristöt-teemakartalta. Lisäksi suunnittelussa tulee ottaa huomioon maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt ja niiden ominaispiirteet sekä muinaismuistolain nojalla suojellut kohteet. Suunnittelussa on sovittava yhteen kaavassa osoitettu maankäyttö ja mai-

23.10.2017

sema- ja kulttuuriympäristöarvot.” Lauttasaarentien pohjoispuolella olevia paikallishistoriallisesti merkittäviä alueita ja kokonaisuuksia ovat ainakin yleiskaavan Kulttuuriympäristöt-teemakartassa Helsingin yleiskaava 2002 tehdyn selvityksen mukaiset Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet eli Kotkavuoren huvilat ja Ekonomirivitalot sekä Mustasaari ja Hevossaari. Kaupunginmuseo viittaa lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain 39 § kohtaan 8), jossa todetaan, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen ja 54 §:ään, jonka mukaan asemakaavan sisältövaatimukseen kuuluu, että rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Edellä mainittuun viitaten kaupunginmuseo katsoo, että C2-merkinnän tehokkuustavoitteesta huolimatta Koillis-Lauttasaaren merkittävän kulttuuriympäristön ja Lauttasaaren pohjoisosan täydennysrakentamisen jatkosuunnittelussa velvoittavat edellä mainitut yleiskaavan määräykset maisema-alueiden ja kulttuuriympäristöjen ja niiden ominaispiirteiden huomioon ottamisesta sekä maankäyttö- ja rakennuslaki. Kaupunginvaltuutettu Elina Moision toivomusponsi on kuitenkin tärkeä muistutus, että myös kyseisellä alueella Lauttasaareissa kulttuuriympäristöön, maisemaan ja luonnonarvoihin liittyvien arvojen säilyminen tulee turvata Helsingin yleiskaava 2050 jatkosuunnittelussa, tulevissa asemakaavoissa.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 14.02.2017 § 48

HEL 2016-012094 T 00 00 03

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi seuraavan lausunnon.

Lauttasaaren pohjoisrannalla sijaitsevat luontotietojärjestelmän arvokkaista kohteista lintukohteet Laukkaniemen puisto (3. arvoluokka), Nac-kapuisto (2. luokka) ja Annansaari (2. luokka). Lauttasaaren pohjoisosan arvokas metsäkohde sekä Lemislahden paikallisesti arvokas lepakkoalue kattavat pohjoisrannasta suuren osan. Varsinkin luontodirektiivin suojelemien lepakoiden elinalueiden säilyttäminen vaatii asemakaavoituksen yhteydessä erityistä huomiota. Myös vedenalaista rantaluontoa tulee selvittää tarkemmin ennen mahdollisia täyttöjä.

Esittelijä

23.10.2017

Asia/11

---

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566